

п. Ендрю Квінлан, викладач ДДС

Найпростішою відповіддю на запитання «Що таке молитва?» є таке: «Молитва – це розмова з Богом». Проте дозріваючи в досвіді «спілкування з Богом», ми починаємо розуміти, що слухати Бога є настільки ж важливо, як і промовляти до Нього. Але що означає слухати Бога? Відповідь проста. Більшість з нас мають багато про що «сказати Богові» – важливі речі в нашому житті, про які, на нашу думку, Він повинен знати.

Дуже легко забути, що Бог уже знає про ці речі і не потребує списку запитів про допомогу, яку ми від Нього очікуємо. Тож чи потрібно нам просити Бога про допомогу в нашому житті? Звичайно, що потрібно! Сам Ісус дав нам молитву «Отче наш», в якій є перелік речей, про які потрібно просити, дуже важливих речей для душі і тіла, таких, як прощення наших гріхів та поживу, що підтримує наше життя. Що ж тоді означає слухати Бога? Ми слухаємо Його, коли чуємо апостольське та євангельське читання на Літургії. У документі *Sacrosanctum concilium*, присвяченому Літургії та оприлюдненому Другим Ватиканським Собором, говориться про те, що Ісус присутній у своєму Слові, адже це Він промовляє, коли в Церкві читають Святе Письмо. Нарешті, присутній, коли Церква молиться і співає, адже Він обіцяв: «Де двоє або троє зібрані в моє ім'я, там я серед них» (Мт 18,20). О тже ми можемо чути Божий голос двома способами – у читанні Святого Письма та в гімнографії Церкви. Проте не завжди є зрозумілим те, що Бог говорить нам через біблійні читання або гимни і молитви Церкви. Щороку пишеться величезна кількість книг, які тлумачать значення Біблії, але тільки декілька (в кращому випадку!) пишуться для того, щоб допомогти нам зрозуміти, про що говориться в тропарях, кондаках чи канонах. Для чого нам потрібно намагатися зрозуміти їх? Мова церковної поезії часто є дуже важкою і ідеї, які вони подають, можуть бути дуже заплутані. Крім того церковна гімнографія не дуже популярна сьогодні. Але коли ми уважніше приглянемося до Біблії, то помітимо, що багато біблійних книг написано поетичною мовою, наприклад, Книга Псалмів, великі частини інших книг, як от Буття чи Виходу, які містять довгі поетичні форми, змішані з прозою. Здасться, що Слово Боже, Його слово до нас часто звучить поетично.

В Старому Завіті на означення пророка використовується єврейське слово «nabi», яке буквально означає «бурлити як у фонтані». Пророк наповнювався Божим Словом, і це Слово ідеально і гармонійно «бурлило» з нього, подібно як з «натхненного» поета витікає поезія. Здається, що слова поета виходять з глибоко потаємного джерела. І мова пророка, і мова поета вимагають, щоб ми уважно слухали те, що сказано, і в той же час ці слова ведуть нас до іншого, вищого світу. У кожному людському суспільстві є поезія, і предмет цієї поезії може бути будь-що, що є важливим для нас: любов, війна, горе чи також буденні речі, такі як їжа або погода. Коли предметом поезії є істина, відкрита нам Богом про Себе, то її сила безмежна.

Існує цікава легенда про одного з найвідоміших поетів Церкви Романа Сладкопівця. Ми не маємо багато відомостей про його життя, але, скоріш за все, він жив у VI ст. в Константинополі. Легенда говорить, що він співав у храмі Премудрості Божої, але йому це вдавалось дуже погано. І ось однієї ночі під час чувань він заснув і вві сні мав видіння Матері Божої. В цьому видінні Богородиця дала Романові сувій і сказала з'їсти його. Коли він це зробив, то прокинувся і почав співати кондак, який сьогодні ми співаємо на Різдво: «Діва сьогодні Предвічного родить,* земля вертеп неосяжному приносить,* Ангели з пастирями славословлять,* а мудреці за зорею подорожують,* бо задля нас народилось Дитя предвічний Бог».

Цей кондак вчить нас, що дитя, яке народилося від Діви у Вифліємі, є правдивим Богом і правдивою людиною. Він є правдивою людиною, бо народжується як усі люди, проте є і предвічним Богом. Що ж означає слово «предвічний»? Воно не використовується в повсякденному житті і тому важко зрозуміти, що воно насправді означає. Це богословський термін, який вказує на те, що Бог є без початку і кінця. Таку ідею можна «збагнути» або «виразити» лише поетичним способом. Щоб знайти правильне слово для такого величного таїнства, поетові потрібне правдиве натхнення, що сходить від Святого Духа. Св. Роман Сладкопівець не тільки знайшов належну богословську термінологію, але й створив чудову поезію та музику. Вже впродовж більш ніж тисячоліття Церква співає, слухає та роздумує над його поезією, в якій вона може чути пророче Боже Слово.

Ендрю КВІНЛАН, Поет і пророк // СЛОВО №4 (72) 2017